OAMENII DE LÂNGĂ NOI – PERSOANE SAU OBIECTE?

Autor: Dragoș Manea | 13 noiembrie 2021



Mi s-a întâmplat de multe ori să mă simt mai singur într-o mare de oameni – chiar cunoscuți într-o oarecare măsură – decât atunci când eram literalmente singur, simțind că nu pot crea acea legătură care să-mi permită să comunic la modul real cu persoanele de lângă mine. Din păcate, constat tot mai des că aceasta este o problemă acută a zilelor noastre, anume pierderea conștiinței despre relațiile interumane, despre prieteniile autentice. În absența unui reper de relaționare sănătoasă, interacțiunile interumane se îndreaptă cu ușurință într-o varietate de direcții de raportare eronate, toate având totuși un fundament comun – neînțelegerea sau înțelegerea greșită a umanității celor de lângă noi. Are loc un fenomen inconștient de depersonalizare și transformare în obiecte a semenilor, oamenii devenind, în ochii noștri, simple vehicule prin care câștigăm anumite beneficii. Valabilă atât în cazul persoanelor particulare, cât și în cazul grupurilor de oameni, relația noastră cu semenii este mult mai puțin importantă decât avantajele proprii pe care le câștigăm. Acest fenomen provine din faptul că nu mai suntem obișnuiți să ne dăruim complet în relațiile pe care le avem, să îi vedem pe ceilalți ca parte din noi, ca pe propria persoană, și astfel să construim prietenii profunde.

O primă direcție eronată de raportare este cea a relațiilor reci, de politețe, în care toți comunică unii cu alții, dar nimeni nu încearcă să-l cunoască într-adevăr pe celălalt. Astfel de legături superficiale sunt, din păcate, caracteristice nu doar mediilor profesionale, ci și familiilor sau grupurilor de cunoștințe (care nu se pot numi pe drept cuvânt „prieteni”). Un exemplu destul de extrem, dar relevant, este raportarea celor mai mulți dintre noi față de persoanele care ne prestează anumite servicii, cum ar fi vânzătorii, instalatorii etc. Câți dintre noi au conștiința clară a faptului că acea persoană este într-adevăr o persoană, la fel de importantă la scară macroscopică ca și noi înșine prin simplul fapt că este om? Mult mai important este serviciul livrat sau bunul vândut, fapt dovedit de cele mai multe ori prin intoleranța excesivă pe care o afișăm față de greșelile celui care trebuie „să ne servească”. Transpunând acum situația în planul familial sau al altor grupuri, observăm că diverse interese materiale au întâietate față de

interacțiunea sănătoasă dintre oameni, toți membrii voind să extragă cât mai multe beneficii din apartenența la grup, în loc să-și dăruiască timpul și energia cu scopul de a consolida relațiile din interiorul grupului. Aici se încadrează inclusiv goana după funcții, după rezultate individuale și după afirmarea propriei persoane în fața colectivului, ce pune pe un plan secund legăturile interumane.

O a doua direcție se poate observa mai ales în cazul multor perechi de tineri îndrăgostiți. Din nefericire, nefiind obișnuiți cu relaționarea profundă, instinctivitatea și anumite sentimente bolnăvicioase iau locul legăturii autentice. În spatele „iubirii" despre care toată lumea formulează păreri care mai de care mai competente, poate foarte bine să se ascundă fie plăcerea pur sexuală, fie diverse nevoi de siguranță, afecțiune sau validare a propriei valori. Mai subtil decât în cazul precedent al vânzătorului de la magazin, persoana cu care relaționăm devine tot un obiect prin care ne satisfacem anumite nevoi. Dovadă a acestui fapt sunt situațiile când, de la „îndrăgostiți lulea", perechile ajung în doar câteva zile să se urască. Nimeni nu mai are răbdare să construiască relații, toți vrem să primim cât se poate de repede cât mai multe satisfacții superficiale pentru ca, mai apoi, totul să cadă în rutină.

Problema stă în faptul că nu suntem învățați – nu mai există cine să ne învețe – și, ca urmare, nici măcar nu avem idee despre cum arată o relație de prietenie autentică, în care celălalt devine nici mai mult nici mai puțin decât o parte din propria noastră persoană, durerile și bucuriile lui fiind resimțite dacă nu mai puternic, măcar la aceeași intensitate cu ale noastre. O relație autentică implică totală deschidere, sentimentul că putem spune orice gând, orice idee ne-ar trece prin minte, ca și cum am gândi pentru noi înșine, având certitudinea că celălalt va rămâne lângă noi indiferent de ce aude. Chiar dacă toți căutăm așa ceva – într-un mod mai mult sau mai puțin conștient – puțini sunt cei care sunt în stare să ofere acest tip de legătură. De ce? Răspunsul poate fi găsit mai sus: dacă oamenii din jur – oricât de apropiați ne-ar fi – nu sunt decât niște vehicule pentru satisfacerea unei nevoi sau plăceri, atunci, în momentul în care această nevoie sau plăcere, trecătoare fiind, se stinge sau are nevoie de mai mult pentru a fi satisfăcută, persoana respectivă nu mai e bună pentru noi. Atunci începe să se întrevadă faptul că relația fie a avut de la început o direcție greșită, fie a căpătat-o pe parcurs. Astfel, căutând satisfacerea nevoilor și dorințelor noastre, nu avem cum să oferim ceva autentic celuilalt. E mai comod așa, dar pot spune că satisfacția finală nu există sau, dacă există, este doar una provenită dintr-un fel de complacere. Pe de altă parte, în cazul unei relații de reciprocă dăruire, în final, legătura profundă creată nici nu se poate compara cu vreo satisfacție materială efemeră.

Totuși, de ce, dacă beneficiul este atât de mare, superior calitativ celorlalte câștiguri mărunte, nimeni nu e dispus să ofere așa ceva? Pentru că o astfel de relație cere efort susținut, clar direcționat, și o depășire constantă a propriului egoism. Mai mult, e nevoie de reciprocitate, fiind necesară aceeași asumare din partea ambelor persoane. O astfel

de relație ne face vulnerabili în fața celuilalt, dar, cu toate acestea, vulnerabilitatea nu ne rănește – legătura chiar împlinindu-ne într-un mod profund. A ști totul despre celălalt, inclusiv ce l-ar putea compromite, destabiliza, face să sufere, dar a folosi aceste informații doar pentru a-l ajuta și nu pentru a urmări vreun folos propriu, cere o mare putere de a-l pune pe celălalt pe primul loc.

Oamenii nu se mai angajează în tipul acesta de relație și pentru că nu găsesc persoane potrivite, care să fie dispuse, pe de o parte, să fie vulnerabile în fața cuiva (societatea de azi ne învață că suntem independenți și puternici, nu?) și, pe de altă parte, să asume neputințele celuilalt. Cercul vicios ce apare este evident. În cazul amintit al îndrăgostiților, aceștia sunt vulnerabili unul în fața celuilalt (uneori chiar excesiv), doar că, de foarte multe ori, le lipsește tăria de a asuma viața celuilalt, așa cum este ea. Toți vrem ca ceilalți să se comporte perfect iar dacă nu o fac, ne rezervăm dreptul de a pleca pur și simplu. Nereușind să construim o legătură interioară, o prietenie autentică în cadrul relației de cuplu, celălalt rămâne cu totul exterior nouă, o persoană aflată la distanță, de care ne putem debarasa cu ușurință.

În concluzie, cu toții avem prieteni, însă cuiva care a gustat măcar o dată dintr-o prietenie autentică (și care nu este ignorant) îi va fi imposibil să se lase păcălit de tipurile de relații superficiale, nefirești, pe care le vedem la tot pasul. Înțeleasă la nivel profund, o astfel de prietenie constituie un exemplu de raportare ce se poate aplica fiecărui om pe care îl întâlnim în viitor, provocându-ne spre a vedea persoana din cel de lângă noi, și nu un obiect oarecare care ne furnizează anumite servicii sau ne îndeplinește anumite dorințe.

Imagine: Pixabay